

Джерелюк Ю.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту та маркетингу,
Херсонський національний технічний університет

ПРОГНОЗУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ СИСТЕМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКРИЗОВОЇ СТІЙКОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті обґрунтовано науковий підхід, який розширює наукові дослідження антикризової стійкості як комплексної характеристики діяльності підприємства, яка відображає здатність підприємства зберігати у довгостроковому періоді поступове покращення конкурентних позицій та дозволяє сформулювати її аналітичні параметри у двох змістовних сукупностях: результуючого показника конкурентної позиції за рівнем забезпечення антикризової стійкості підприємства; комплексного показника рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства. Індекс зміни результуючого показника конкурентної позиції у прогностичному періоді характеризує рівень антикризової стійкості підприємства (високий, достатній, низький); індекс зміни комплексного показника рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства характеризує можливість довгострокового збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства (високий, достатній, низький). Даний підхід дозволяє ідентифікувати положення підприємства в межах двохкритеріальної оцінки. Здійснено прогнозування показників рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств з використанням комбінованого методу прогнозування.

Ключові слова: антикризова стійкість, системне забезпечення, методи прогнозування, туристичне підприємство, комплексний показник.

Постановка проблеми. Прогнозування відіграє важливу роль в забезпеченні антикризової стійкості туристичних підприємств. Використання даного інструменту дозволяє приймати науково обґрунтовані управлінські рішення при розробці стратегій подальшого розвитку підприємств, виявляти резерви підвищення антикризової стійкості. Туристична галузь є надприбутковою складовою сучасної ринкової економіки, але в Україні її розвиток є дещо інертним та перебуває під впливом різних за характером загроз, тому прогнозування рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичного підприємства є важливим та складним завданням.

У даний час, орієнтуючись на інтереси і вимоги споживачів, кон'юнктуру ринку, туристичні підприємства намагаються забезпечити антикризову стійкість в конкурентному середовищі як на довгострокову, так і найближчу перспективу. Очевидно, що чим точніше визначено можливості збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства, тим впевненіше здійснюється поточне керівництво, тим ефективніше вирішуються проблеми.

Тому на туристичних підприємствах при підготовці управлінських рішень постійно виникають завдання, пов'язані з оцінкою майбутнього, через що зростає необхідність практичного оволодіння методами визначення можливостей збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства взагалі та найбільш важливих її складових.

Отримання прогностичних даних щодо антикризової стійкості на підприємствах найчастіше має несистематизований, спонтанний характер.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та методологічні засади забезпечення стійкості підприємств присвячені праці таких провідних зарубіжних та вітчизняних дослідників, як: Л.Ю. Басовський, О.В. Броїло [1], К.С. Григорян, Д.С. Кондаурова, А.Л. Пустуєв, О.В. Семененко, В.М. Ячменьова, М.С. Яшин [2] та інших. Питанням сутності та оцінювання антикризової стійкості підприємства присвячено дослідження В.О. Коюди [3], В.О. Рогової [4] та Л.В. Уривської [5]. Вивчення опублікованих праць свідчать про недостатнє висвітлення принципово важливих питань, пов'язаних з прогнозуванням показників рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств з урахуванням галузевих особливостей. У вітчизняній літературі немає і єдиної формули розрахунку показників рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств. Разом з тим, залишаються недостатньо освітленими питання визначення можливостей збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування наукового підходу щодо визначення та прогнозування можливостей довгострокового збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Прогнозування покликане відповісти на такі головні запитання: чого з найбільшою ймовірністю слід очікувати у майбутньому? Як треба змінити внутрішні та зовнішні умови, щоб досягти поставлених цілей? Прогнозування є важливою зв'язуючою ланкою між мінливим конкурентним середовищем, в якому знаходиться туристичне підприємство, і забезпеченням його антикризової стійкості на перспективу.

Під методами прогнозування, що можуть застосовуватися при визначенні можливостей збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств, будемо розуміти сукупність прийомів якісного і кількісного характеру, що дозволяють на основі аналізу ретроспективної зовнішньої і внутрішньої інформації, властивої даному підприємству, а також її вимірів у рамках конкретних показників винести судження певної вірогідності.

Методи прогнозування дозволяють знайти ступінь впливу окремих закономірностей і причин розвитку, уявити підприємство як динамічну систему обмірюваних з певним ступенем вірогідності взаємодій реальних економічних, техніко-технологічних та інших явищ, факторів, сил суспільної діяльності й тим самим дати можливість відтворити з певним ступенем імовірності параметри цієї системи в майбутньому [6].

За ступенем формалізації методи економічного прогнозування можна підрозділити на інтуїтивні та формалізовані. Інтуїтивні методи використовуються в тих випадках, коли неможливо врахувати вплив багатьох факторів через значну складність об'єкта прогнозування або об'єкт занадто простий і не потребує проведення трудомістких розрахунків. Такі методи доцільно використовувати і в інших випадках у поєднанні з формалізованими методами для підвищення точності прогнозів. Серед інтуїтивних методів великого поширення набули методи експертних оцінок. До формалізованих методів належать методи прогновної екстраполяції. Сутність методів експертних оцінок полягає в тому, що в основу прогнозу закладається думка фахівця або колективу фахівців, котра базується на професійному, науковому і практичному досвіді. Розрізняють індивідуальні та колективні експертні оцінки. Найбільш достовірними є колективні експертні оцінки. Методи колективних експертних оцінок припускають визначення ступеня узгодженості думок експертів із перспективних напрямів розвитку об'єкта прогнозування, сформульованих окремими фахівцями. У сучасних умовах використовується математико-статистичний інструментарій для обробки результатів опитування експертів (обчислюються дисперсія оцінок, середньоквадратичне відхилення оцінок і на цій основі – коефіцієнт варіації оцінок). Чим менше значення цього коефіцієнта, тим вище узгодженість думок експертів. Узагальнюючи результати проведеного дослідження щодо доцільності розробки прогнозів показників рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств, необхідно підкреслити, що

забезпечення антикризової стійкості в умовах кожного підприємства в значній мірі залежить від початкової інформації про стан суб'єкта господарювання.

Автором сформовано цілісну систему показників оцінювання рівня забезпечення антикризової стійкості туристичного підприємства, які використовуються у плануванні, обліку та аналізі діяльності туристичних підприємств, що є передумовою практичного застосування цієї оцінки. У результаті розрахунків відібрано 14 оціночних показників, що описують рівень забезпечення зовнішньої та 31 показник, що описують рівень забезпечення внутрішньої антикризової стійкості туристичного підприємства. Результуючий показник конкурентної позиції за рівнем забезпечення антикризової стійкості підприємства – це синтетична величина та «рівнодіюча» всіх параметрів на основі їх зведення, що дозволяє проведення порівняльного аналізу у часі та просторі, у межах яких він може адекватно відображати дійсний рівень конкурентної позиції за рівнем забезпечення антикризової стійкості підприємства.

За основними вимогами комплексного оцінювання, включаючи інформаційну повноту та адекватність використання взаємопов'язаних показників суб'єктної оцінки, в ході дослідження нами адаптовано універсальний методичний підхід щодо вимірювання довжини (норми) вектора та кута між векторами до оцінювання антикризової стійкості підприємства [7, с. 16]. Визначення значення конкурентної позиції надає можливість кількісно визначити рівень її зростання, тобто оцінити рівень системного забезпечення антикризової стійкості підприємства. Показник конкурентної позиції підприємства за рівнем забезпечення антикризової стійкості є вектором, його ж просторове положення в системі координат характеризує рівень системного забезпечення антикризової стійкості підприємства в конкурентному середовищі. Рівновіддаленість вектора від кожної з координат буде відповідати високому рівню системного забезпечення антикризової стійкості підприємства. Наближення ж цього вектора до однієї з координат буде вказувати на високий рівень забезпечення однієї складової і нехтування іншими складовими антикризової стійкості.

Антикризова стійкість підприємства розглядається як комплексна характеристика підприємства, яка відображає здатність підприємства зберігати у довгостроковому періоді поступове покращення конкурентних позицій на ринку [8], тобто антикризово стійким можемо вважати підприємство, якщо виконуються наступні умови:

$$\frac{KП_i^{прогн}}{KП_i^1} \geq \frac{KП_i^1}{KП_i^0} \geq 1, \quad (1)$$

де $KП_i^0$ – базисне значення показника конкурентної позиції i -го підприємства за рівнем забезпечення антикризової стійкості, %;

$KП_i^1$ – звітне значення показника конкурентної позиції i -го підприємства за рівнем забезпечення антикризової стійкості підприємства, %;

$KП_i^{прогн}$ – прогнозне значення показника конкурентної позиції підприємства через певний період часу функціонування на ринку, %.

Індекси зміни конкурентної позиції підприємства (темпи росту) обчислюються за формулою:

$$Y_{КП_i} = \frac{KП_i^1}{KП_i^0}, \quad (2)$$

де $KП_i^1$, $KП_i^0$ – відповідно, базисне і звітне значення конкурентної позиції підприємства.

Якісну оцінку рівня антикризової стійкості підприємства наведено у табл. 1.

Пропонуємо рівень системного забезпечення антикризової стійкості підприємства ($S_{АСП}^{ком}$) розраховувати не тільки з позиції діагностики внутрішнього середовища функціонування підприємства, а й з урахуванням впливу зовнішнього середовища за наступною формулою:

$$S_{АСП}^{ком} = S_{зас} \cdot w_{зас} + S_{вас} \cdot w_{вас}, \quad (3)$$

де $S_{зас}$, $S_{вас}$ – відповідно інтегральні показники оцінювання системного забезпечення зовнішньої та внутрішньої антикризової стійкості підприємства;

$w_{зас}$, $w_{вас}$ – відповідно вагові коефіцієнти показника рівня системного забезпечення зовнішньої та внутрішньої антикризової стійкості підприємства.

Така оцінка інтегрує результати аналізу показників системного забезпечення зовнішньої та внутрішньої антикризової стійкості підприємства. Показники значущості визначаються експертним шляхом відповідно до значущості елементу і особливостей етапу життєвого циклу підприємства.

Індекси зміни рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства (темпи росту) обчислюються за формулою:

$$Y_{S_i} = \frac{S_i^1}{S_i^0}, \quad (4)$$

де S_i^1 , S_i^0 – відповідно, базисне і звітне значення рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства.

Якщо виконуються умови:

$$\frac{S_i^{прогн}}{S_i^1} \geq \frac{S_i^1}{S_i^0} \geq 1, \quad (5)$$

де S_i^0 – базисне значення показника рівня системного забезпечення антикризової стійкості i -го підприємства, %;

S_i^1 – звітне значення показника рівня системного забезпечення антикризової стійкості i -го підприємства, %;

$S_i^{прогн}$ – прогнозне значення показника рівня системного забезпечення антикризової стійкості i -го підприємства, %;

емства через певний період часу функціонування на ринку, %,

тоді у підприємства є можливість довгострокового збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства.

Для розрахунку індексів зміни (темпи росту) показника рівня системного забезпечення антикризової стійкості та визначення можливостей довгострокового збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення було спрогнозовано показники рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств з урахуванням тенденцій минулих періодів.

Основою динамічних моделей прогнозування є методи екстраполяції даних. Методи простої екстраполяції базуються на припущенні відносної стійкості в майбутньому абсолютних значень рівнів, середнього рівня ряду, середнього абсолютного приросту, середнього темпу зростання, дані методи цілком прийнятні для короткострокового прогнозування. До недоліку середнього темпу зростання слід віднести те, що вони враховують лише початковий і кінцевий рівні динамічного ряду, виключаючи вплив проміжних рівнів. У нашому випадку – це тільки 40% інформації. Проте, цей метод дає хороші результати і може бути використаний як наближений, найпростіший спосіб прогнозування.

Складні методи екстраполяції тенденції у свою чергу можна поділити на трендові (аналітичні криві росту) і адаптивні. В основу аналітичних методів (кривих росту) прогнозування закладений принцип отримання за допомогою методу найменших квадратів оцінки детермінованої компоненти, яка характеризує основну тенденцію. Недоліком використання цих моделей є неоптимальне згладжування динамічного ряду в усіх точках динамічного ряду, оскільки середні показники динаміки найчіткіше окреслюють коливання граничних рівнів динамічного ряду. Цей недолік можливо усунути, застосувавши метод середньої ковзної, який передбачає розрахунок середнього значення показників динамічного ряду по вузлових точках. Проте метод простої середньої ковзної має недолік: під час розрахунків прогнозу останнє значення має однакову значимість, що й попереднє значення [6]. Існують методи прогнозування експоненціального згладжування, базовою основою яких є методика зваженої середньої ковзної. Експоненційне згладжування – спосіб згладжування часових рядів, обчислювальна процедура якого включає обробку всіх попередніх спостережень,

Таблиця 1

Якісна оцінка рівня антикризової стійкості підприємства

Умови	Характеристика ($P_{АСП}$)
$Y_{КП_i^{прогн}} > Y_{КП_i^{факт}}$	Високий рівень антикризової стійкості підприємства
$Y_{КП_i^{прогн}} = Y_{КП_i^{факт}}$	Достатній рівень антикризової стійкості підприємства
$Y_{КП_i^{прогн}} < Y_{КП_i^{факт}}$	Низький рівень антикризової стійкості підприємства

Джерело: власна розробка автора

при цьому враховується старіння інформації по мірі віддалення від прогнозного періоду. Важливою передумовою будь-якого методу згладжування є використання останніх даних ряду, оскільки інформація має властивість «старіння», причому чим ближче дані до інтервалу прогнозу, тим їх вплив для прогнозу повинен бути більший. Інакше кажучи, чим «старше» спостереження, тим менше воно повинно впливати на величину прогнозової оцінки. Ідея експоненційного згладжування полягає в тому, що в міру «старіння» відповідним спостереженнями надаються спадні ваги.

Різні прогнозні моделі можна комбінувати, тоді вони будуть враховувати відразу кілька компонент. Комбіновані методи прогнозування – це методи зі змішаною інформаційною основою, в яких у ролі первісних даних використовується як експертна, так і статистична інформація.

Ми вважаємо, що комбіновані методи прогнозування є найбільш придатними з точки зору їх використання для визначення можливостей збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств, оскільки вони у порівнянні з інтуїтивними методами менше залежать від суб'єктивізму фахівців, мають достатню інформаційну базу у вигляді статистичних рядів динаміки, потребують значно менших витрат при одночасному забезпеченні досить високої надійності й точності прогнозних оцінок.

Для підтвердження валідності теоретичних напрацювань щодо моделі прогнозування комплексного показника рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства її апробацію проведено на

прикладі десяти туристичних підприємств м. Херсона. Ці туристичні підприємства є подібними за сукупністю параметрів господарювання, серед яких можна виділити такі: подібність за рівнем формування антикризової стійкості; надають приблизно однаковий спектр туристичних послуг; мають приблизно однакове ресурсне забезпечення (персонал, оргтехніка і т. ін.), що дозволяє їх порівнювати; однакове зовнішнє середовище.

Результати визначення прогнозних значення комплексного показника рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств на період 2018 р., що розраховано за вищезгаданими формулами, наведено в табл. 2. Для розрахунку коефіцієнтів вагомості окремого методу прогнозування було враховано значення середнього коефіцієнту детермінації в різних прогнозних моделях та значення коефіцієнту варіації експертних оцінок. Величина коефіцієнтів детермінації та варіації є одними з критеріїв оцінки якості та надійності прогнозних результатів.

При побудові шкали (табл. 3), яка за своїми властивостями є інтервальною шкалою, необхідно врахувати розподіл значень комплексних показників рівня системного забезпечення антикризової стійкості на туристичних підприємствах, що досліджувались та числові характеристики: середню та середньоквадратичне відхилення. Обчислені числові характеристики сукупності значень рівня системного забезпечення антикризової стійкості такі: середнє значення $\bar{d}_i = 0,7922$, середньоквадратичне відхилення $\sigma = 0,0555$. Врахуємо, що значення рівня системного забезпечення антикризової стійкості змінюється від 0 до 1.

Таблиця 2

Прогнозне значення комплексних показників рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств

Підприємство	Прогнозне значення на 2018 р. $S_{АСП}^{компл(прогноз)}$	Рівень
«Корсар»	0,8031	вище середнього
«Азимут»	0,8309	вище середнього
«Key Tour»	0,8041	вище середнього
«Вокруг Света Tours»	0,7312	низький
«Aquavita»	0,8185	вище середнього
«Тур Плаза»	0,8063	вище середнього
«Квитки по Європі»	0,7197	низький
«All Tours»	0,8738	високий
«Tourmara»	0,7478	нижче середнього
«Вояж»	0,7555	нижче середнього

Джерело: власна розробка автора

Таблиця 3

Інтервали змін значень комплексних показників рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств, що досліджувались ($S_{АСП}^{компл}$)

Інтервали	$\bar{d}_i - 3\sigma$	$\bar{d}_i - 2\sigma$	$\bar{d}_i - \sigma$	$\bar{d}_i + \sigma$	$\bar{d}_i + 2\sigma$	$\bar{d}_i + 3\sigma$
		[0–0,6813)	[0,6813–0,7367)	[0,7367–0,7922)	[0,7922–0,8477)	[0,8477–0,9031)
Рівень	Дуже низький рівень	Низький рівень	Нижче середнього	Вище середнього	Високий рівень	Дуже високий рівень

Джерело: розраховано автором

Якісна оцінка можливості довгострокового збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства

Умови	Характеристика
$Y_{\text{спрос}} > Y_{\text{факт}}$	високі можливості довгострокового збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості, розробка рекомендацій щодо підтримки рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства
$Y_{\text{спрос}} = Y_{\text{факт}}$	достатні можливості для довгострокового збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості, необхідність формування достатнього обсягу ресурсів та «Банку компетенцій» підприємства, що забезпечить необхідні темпи росту рівня системного забезпечення
$Y_{\text{спрос}} < Y_{\text{факт}}$	низькі можливості довгострокового збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення, розробка рекомендацій щодо підвищення рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства, необхідність додаткового залучення внутрішніх ресурсів та «Банку компетенцій» підприємства

Джерело: власна розробка автора

Якісну оцінку можливості довгострокового збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості підприємства наведено у табл. 4.

Проведення зворотного аналізу оцінок, від комплексних показників рівня системного забезпечення антикризової стійкості до системи оціночних показників, дозволяє виявити найбільш значні проблеми туристичних підприємств на шляху до забезпечення високих можливостей довгострокового збереження заданого темпу росту рівня системного забезпечення антикризової стійкості.

Висновки. На основі одержаних результатів можна типізувати туристичні підприємства за комплексним показником рівня системного забезпечення антикризової стійкості, що дозволить визначити пріоритетні напрями та розробити заходи з підвищення кожної складової антикризової стійкості.

Групування підприємств за оцінкою показника рівня системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств дає можливість сфокусувати увагу на тих проблемних моментах у забезпеченні антикризової стійкості туристичного підприємства, які повинні підлягати негайному усуненню і подальшому найдетальнішому аналізу задля запобігання повторенню подібних ситуацій у майбутньому. Постійний моніторинг рівня системного забезпечення туристичного підприємства дасть можливість виявити можливі диспропорції забезпечення та скорегувати його діяльність для забезпечення антикризової стійкості в довгостроковій перспективі.

Подальші дослідження у даному напрямку будуть спрямовані на виявлення причин порушень структурної асиметрії системного забезпечення антикризової стійкості туристичних підприємств.

Список літератури:

1. Броило Е.В. Методология управления экономической устойчивостью коммерческой организации на основе мониторинга кризисных процессов: дисс. ... доктора экономических наук : 08.00.05 / Броило Елена Валериевна. – Сыктывкар, 2008. – 318 с.
2. Яшин М.С. Методологические аспекты обеспечения устойчивости предприятия / М.С. Яшин, Е.С. Григорян // Вестник Саратовского государственного социально-экономического университета. – 2014. – № 5(54). – С. 114–116.
3. Коюда В.О. Методичний підхід до оцінки антикризової стійкості підприємства / В.О. Коюда О.М. Костіна // Бізнес Інформ. – 2013. – № 9. – С. 237–239.
4. Рогова В.А. Теоретические основания и формы регулирования антикризисной устойчивости предприятий : дисс. ... кандидата эконом. наук : 08.00.01 / Рогова Виктория Александровна. – Ростов-на-Дону, 2014. – 220 с.
5. Урывская Л.В. Повышение антикризисной устойчивости сельскохозяйственных предприятий в системе государственного регулирования АПК : дисс. ... кандидата эконом. наук : 08.00.01 / Урывская Любовь Васильевна. – Воронеж, 2010. – 195 с.
6. Гура О.Л. Вдосконалення планування на підприємстві за допомогою математико-статистичних методів прогнозування / О.Г. Янковий, О.Л. Гура // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1(91). – С. 229–238.
7. Сталій розвиток регіонів України / науковий керівник М.З. Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – 197 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://activity.wdc.org.ua/ukraine/Isd_ukr-2400dpi-10.pdf.
8. Dzhereliuk I.O. The system approach to the assessment of anti-crisis sustainability of the enterprise / G.G. Savina, I.O. Dzhereliuk // Науковий вісник Полісся. – 2018. – № 1(13). – Ч. 2. – С. 36–40.

ПРОГНОЗИРОВАНИЕ ПОКАЗАТЕЛЕЙ СИСТЕМНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ АНТИКРИЗИСНОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ТУРИСТИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье обоснован научный подход, который расширяет научные исследования антикризисной устойчивости как комплексной характеристики деятельности предприятия, которая отражает способность предприятия сохранять в долгосрочном периоде постепенное улучшение конкурентных позиций и позволяет сформировать ее аналитические параметры в двух содержательных совокупностях: результирующего показателя конкурентной позиции по уровню обеспечения антикризисной устойчивости предприятия; комплексного показателя уровня системного обеспечения антикризисной устойчивости предприятия. Индекс изменения результирующего показателя конкурентной позиции в прогнозном периоде характеризует уровень антикризисной устойчивости предприятия (высокий, достаточный, низкий); индекс изменения комплексного показателя уровня системного обеспечения антикризисной устойчивости предприятия характеризует возможности долгосрочного сохранения заданного темпа роста уровня системного обеспечения антикризисной устойчивости предприятия (высокие, достаточные, низкие). Данный подход позволяет идентифицировать положение предприятия в пределах двухкритериальной оценки. Проведено прогнозирование показателей уровня системного обеспечения антикризисной устойчивости туристических предприятий с использованием комбинированного метода прогнозирования.

Ключевые слова: антикризисная устойчивость, системное обеспечение, методы прогнозирования, туристическое предприятие, комплексный показатель.

PREDICTION OF THE INDICATORS OF THE SYSTEMIC PROVISION OF ANTI-CRISIS SUSTAINABILITY OF TOURIST ENTERPRISES

The article substantiates the scientific approach which expands scientific researches of anti-crisis sustainability as a complex characteristic of activity of the enterprise, which reflects the ability of the enterprise to maintain in the long run a gradual improvement of competitive positions and allows to form its analytical parameters in two meaningful aggregates: the resulting indicator of a competitive position on the level of providing anti-crisis sustainability enterprises; a complex indicator of the level of systemic provision of anti-crisis sustainability of the enterprise. The index of changes in the resulting indicator of a competitive position in the forecast period characterizes the level of anti-crisis sustainability of the enterprise (high, sufficient, low); The index of the change of the complex indicator of the level of system security of the company's anti-crisis sustainability describes the possibility of long-term preservation of a given pace of growth of the systemic level of anti-crisis stability of the enterprise (high, sufficient, low). This approach allows us to identify the company's position within the two-criterion assessment. Projected indicators of the level of systemic provision of anti-crisis sustainability of tourist enterprises using the combined forecasting method are carried out.

Key words: anti-crisis sustainability, system support, forecasting methods, tourist enterprise, complex indicator.